

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

ГОДИШЕН ДОКЛАД

2023

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

СНЦ
„ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ“

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

ЗА ИНИЦИАТИВА ЗА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“ е неправителствена организация, регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел през 2006 г.

Целите на организацията включват насърчаване на правата на ромите чрез овластяване на общността да се само организира и да участва в инициативи за промени в политиките, насочени към осигуряване на обществено участие и равни права. СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи в полза на демократични правни реформи и равнопоставена интеграция на ромите. Работата на организацията се осъществява чрез използване на инструментите на закона, стратегически съдебни дела и застъпничество за подобряване на вътрешната правна рамка в съответствие със стандартите на Европейската общност.

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Върховен орган на СНЦ „Инициатива за равни възможности“ е Общото събрание, обединяващо граждански активисти. Организацията се ръководи от Председателски съвет в състав от трима души.

Организационната структура включва Правен отдел, Отдел „Образование, културни и социални дейности“ и Младежка доброволческа секция. Екипът включва програмни координатори, експерти, общности работници и доброволци. Членовете на екипа са отдадени на изпълнението на задачите си и работят в сътрудничество с бенефициентите на програмите ни, така, че да отразяват техните нужди и приоритети.

Изградили сме партньорска мрежа, която включва организации, работещи както на местно, така и на национално ниво, в области, в които и ние се фокусираме.

ЧЛЕНСТВА

СНЦ „Инициатива за равни възможности“ е член и съ-основател на неформалната гражданска коалиция „Интелект“, обединяваща водещи ромски и про ромски организации и експерти с цел национално застъпничество и съдействие към законодателния процес в областта на социалните, образователни, жилищни и други релевантни въпроси.

МИСИЯ НА СНЦ „ИНИЦИАТИВА ЗА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ“

Нашата мисия е да насърчаваме равнопоставеността на ромите. Ние работим в подкрепа на демократичните правни реформи в страната и интеграцията на ромите, като спазваме ценностите на върховенството на закона, демокрацията и плурализма.

В изпълнение на мисията ни, нашите водещи принципи, към които се придържаме при изпълнението на дейностите ни са прозрачност, отчетност, сътрудничество и партньорство.

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
„ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ“

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

ОПИТ

За почти двадесет години СНЦ „Инициатива за равни възможности“ натрупа значителен опит в процеса на включване на ромите, като предоставя постоянна подкрепа и услуги чрез различни програми в областта на достъпа до правосъдие, човешки права и антидискриминация, ранното детско развитие, образователни постижения и запазване на ромската култура.

ПРОГРАМНИ ДЕЙНОСТИ ПРЕЗ 2023

ПРОЕКТ ПРАВЕН ИНКУБАТОР – ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ПРАВНИ ПРЕДПРИЕМАЧИ

Чрез този иновативен проект се създаде първия в Източна Европа Правен инкубатор – инициатива за подпомагане на млади юристи да стартират своя собствена практика. Проектът стартира в края на 2019 г., като адаптира американски модел за продължаващо практическо обучение на млади юристи с подкрепата на ментори. Подкрепен е финансово от Фондация „Тръст за социална алтернатива“, със съпътстваща подкрепа от Зигрид Раузинг Тръст. От началото на проекта до този момент през обучение са преминали три групи млади юристи, първата от които от 12 участници, а втората и третата – от по 15 участници. Кандидатите за участие в програмата подават заявления, придружени с мотивационни писма, документи, доказващи юридическото им образование и автобиографии. Изборът на участници се прави от специално създадена за целта комисия. В първата група 11 от участниците бяха млади хора от ромски етнически произход, във втората и третата група постигнахме баланс в участието на млади юристи от ромски и не-ромски произход. В рамките на проекта се създаде и оборудва офис пространство, което в продължение на 12 месеца да бъде използвано от младите юристи за работа с клиенти с ниски доходи. Ментори, които ги консултират, участват активно в продължаващото им практическо обучение. Програмата осигурява и тематични обучения за младите юристи по теми, идентифицирани като важни и необходими за тях. В инкубатора се обучават дипломирани юристи, като се приемат и студенти по право последна година, за които се осигуряват подпомагащи обучения за явяване на изпитите за правоспособност и прием в адвокатска колегия. Приетите в инкубатора студенти се ангажират с включване в дейностите на Младежката програма на СНЦ „Инициатива за равни възможности“. За тях се осигуряват и стипендии, които да подпомогнат фазата на успешно завършване на образованието им.

Програмата е създавала Фейсбук страница, улесняваща комуникацията с участниците и популяризирането на инициативата.

През 2023 г. екипът приключи работата с втората група в програмата и работи с третата група. Групата е приобщаваща, етнически разнообразна и социално представителна, включваща 7 студенти от 4-та и 5-та година и 8 завършили юридически факултети, от които 7 с ромски етнически произход, 2 с турски етнически произход, 1 с арменски етнически произход и 5 с български етнически произход. При избора на участници е положено старание да се подберат мотивирани млади хора, които имат желание както за професионално израстване, така и за професионална работа с лица от уязвими групи. Съгласно изготвената методология и програма за обучение през 2023 г. завърши обучителния цикъл за група 2, като се проведеха следните

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

обучения: 1. На 8 януари 2023 г. се проведе обучение по наказателно право и процес, като участниците получиха материали. Темите, включени в обучението бяха: „Правата на обвиняемия в досъдебното производство“, „Действия в досъдебното производство“, „Мерки за неотклонение – определяне, обжалване, действие“ и „Европейска заповед за арест“. Обучението проведеха учителите адв. Андрей Терзийски и адв. Ива Сулева; 2. На 9 и 17 февруари 2023 г. се проведе обучение по трудово право, което включваше темите: „Особености при работата от разстояние“, „Видове трудови договори, сключване, изменения и прекратяване“, „Незаконни уволнения и съдебна защита“, „Отговорност на работника при нанесени щети“. Обучението се проведе онлайн от адв. Радостина Хаджиева - управляващ съдружник в Адвокатско д-во „Димитрова и Хаджиева“, която специализира в областта на трудовото, конкурентното и потребителското право, интелектуалната собственост, разрешителни и лицензионни процедури, както и сделки с недвижими имоти и адв. Михаела Димитрова - управляващ съдружник в Адвокатско д-во "Димитрова и Хаджиева", която от 2012 год. до настоящия момент консултира работодатели в областта на трудовото право както и европейски дружества, търгуващи он- и офлайн в рамките на Европейския съюз. Организира се от Матър Ивентс ООД, с което програмата договори сътрудничество. На 20 февруари се проведе обучение на тема „Закон за защита от дискриминация – равни възможности за всички“. Обучението включваше запознаване с процедурите по Закона за защита от дискриминация, формите на дискриминация, защитените групи, отговорните субекти, защитените сфери и санкциите. Обучението се проведе от председателя на Комисия за защита от дискриминация доц. Ана Джумалиева и експерти от КЗД. Участниците в програмата участваха в две от предвидените допълнителни обучения от цикъла „Дискриминация и престъпления от омраза, наблюдение на речта на омразата в социалните медии“: На 21 и 22 януари 2023 г. се проведе обучение „Преодоляване на словото на омраза към ромите в дигиталния свят и промяна на наратива чрез онлайн кампании“, проведено присъствено във Велинград от Росица Джекова и Хермина Емирян. Участниците създадоха и свой самостоятелен видеопроduct, който разпространяват в социалните мрежи. От 24 до 26 март 2023 г. се проведе обучение по застъпничество, проведено присъствено в София, с учител участникът в група 1 на проект Правен инкубатор Диян Данков.

В изпълнение на програмата за обучение на група 3 през 2023 г. бяха проведени следните обучения: 1. Обучение по темата „Защита от дискриминация“, проведено от екипа на Комисия за защита от дискриминация на 26 септември 2023 г.; 2. Обучение на тема „Етика на юриста и отношения с клиенти“, проведено на 30 септември 2023 г. с учител адв. Александър Кашъмов, член на Висшия Адвокатски съвет; 3. Обучение на тема „Защита от принудителни евикции“, проведено на 12 ноември 2023 г. с учител адв. Даниела Михайлова; 4. Обучение по наказателно право и процес“, проведено на 19 ноември 2023 г. с учители адв. Ива Сулева и адв. Андрей Терзийски.

Участниците в програмата се обучаваха и по юридически английски език. Проведени са 39 учебни сесии, от които 13 за групата „начинаещи“, 13 за групата „напреднали“ и 13 общи за двете групи сесии. Преди началото на сесиите по английски език за 2023 г. бяха проведени срещи между екипа на проекта и учителя, с участието на менторите, с оглед на това да се детайлизират теми за сесиите, които да бъдат най-удачни с оглед напредъка на участниците.

По програмата младите юристи работиха с 8 ментори, като всеки участник бе разпределен при определен ментор. Правилата за работа на участниците с менторите включват поставяне на

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

месечни задачи, провеждани на седмични срещи за обсъждане на изпълнението на задачите, споделяне на съдебен график и присъствие на участниците в съдебни заседания на менторите, осъществяване на редовна комуникация между менторите и участниците, включваща поне една обща среща месечно. Менторите и участниците установиха редовна връзка помежду си, като провеждаха редовни срещи, менторите възлагаха задачи на участниците, проследяваха изпълнението, даваха указания за подобряване на продуктите, които участниците представят, осигуряваха им присъствия в съдебни заседания.

Младите юристи участват и в информационни кампании за лица с ниски до средни доходи по места, като по време на кампаниите предоставят правни консултации със съдействието на менторите си. Участниците в Правен инкубатор-2 и 3 са предоставили общо над 200 правни консултации.

Проведе се, с активното участие на българската програма, първа конференция за интернационализиране на инициативата Правен инкубатор и създаване на работни контакти между правните инкубатори по света. Конференцията се проведе онлайн, през февруари 2023 г., с фасилитацията на консултанта Фред Рууни и при участие на правни инкубатори и колеги, насочени към създаване на такива от САЩ, Доминиканска Република, България, Палестина, Индия, Испания и Румъния. На конференцията се представиха достиженията на българската програма и се взе решение за провеждане на следващ присъствен форум, на който да се обсъдят общи инициативи в България.

Проведе се и втора конференция за интернационализиране на инициативата Правен инкубатор и създаване на работни контакти между правните инкубатори по света. Конференцията се проведе присъствено, през май 2023 г., с фасилитацията на консултанта Фред Рууни и при участие на правни инкубатори и колеги, насочени към създаване на такива от Албания, САЩ, Доминиканска Република, Палестина, Индия и Испания /включени онлайн през платформа зум/ и участници от Румъния, включени присъствено. На конференцията се представиха достиженията на българската програма и се обсъди обща Балканска инициатива за Правни инкубатори, като поехме задачата да консултираме старта на Правни инкубатори в Румъния и Албания и да сътрудничим с тях.

През отчетния период проведени и стажове на участниците в Комисия за защита от дискриминация. Участниците получиха сертификати от Комисията за защита от дискриминация.

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

По време на стажовете си те се запознаха и работиха в различните отдели на Комисията, преглеждаха преписки, регистрираха жалби и сигнали, участваха в открити заседания и обогатиха знанията си както за антидискриминационното законодателство, така и за процедурите и работата на Комисията. Участниците бяха поканени от ръководството на КЗД да кандидатстват за отворени позиции за работа в Комисията.

За популяризиране на програмата се изготвиха три кратки видеоматериала.

ПРАВНА ПРОГРАМА

Правната програма на СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи от самото създаване на организацията. Подкрепяна е от Фондация „Отворено общество“ и британската благотворителна организация Зигрид Раузинг Тръст.

Основната цел на програмата е да осигурява правни консултации и правно представителство в случаи на нарушени основни човешки права, както и да анализира резултатите от съдебната си практика и ги използва за подготовка на предложения за законодателни промени, които да приведат вътрешното ни законодателство в съгласие с модерните стандарти за защита на правата на човека. Застъпническите дейности в полза на изработените предложения са основна част от задачите на програмата.

През 2023 г. екипът продължи да консултира ромски общности в различни населени места, като фокусира усилията си върху предотвратяване на принудително изселване и защита срещу реч на омразата и етнически мотивирани престъпления. През 2023 г. са образувани 29 нови съдебни дела, като екипът продължава да работи по висящи производства. Проведени са общо 601 индивидуални правни консултации на лица от ромски произход.

ПРОГРАМА „С ГРИЖА ОТ 0 ДО 3“

СНЦ „Инициатива за равни възможности“ участва в програмата We Care на Фондация „Тръст за социална алтернатива“, обединяваща мрежа от организации, работещи по темата за ранно детско развитие. СНЦ „Инициатива за равни възможности“ и останалите организации – участници в мрежата се включват в тематични обучения, организирани от Фондация „Тръст за

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
„ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ“

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

социална алтернатива“ и разработват застъпнически проекти, които се реализират с финансовата подкрепа на „Тръст за социална алтернатива.

През 2023 г. организацията участва в заключително събитие, като представи застъпническия проект „Невидимите, които виждаме“, който цели повишаването на възможностите бременни жени и майки с деца до 3 г. да получават адресна регистрация и документи за самоличност.

Експертите ни участваха в работна група, създадена в Министерство на регионалното развитие и благоустройството, за изготвяне на проект за изменения и допълнения на Закона за гражданската регистрация, които да улеснят регистрацията по постоянен адрес за жители на ромските квартали.

ПРОЕКТ БОРБА С ОНЛАЙН И ОФЛАЙ РЕЧТА НА ОМРАЗАТА

През 2023 г. СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи по инициатива за противодействие на словото на омраза в онлайн и офлайн среда срещу роми. Инициативата се осъществява в рамките на проект, в който водеща организация е Европейският Център по Правата на Ромите (ЕЦПР), в сътрудничество с партньорски организации от Словакия и Румъния. Проектът ангажира доброволци от различен етнически произход, които да наблюдават и докладват случаи на реч на омраза. Инициативата на ЕЦПР, се изпълнява с финансовата подкрепа на Европейския съюз за директно противодействие и правна защита на жертви на враждебна реч в България, Словакия, и Румъния.

Целите на проекта включват: Да се увеличи броят на ромите, подаващи официални жалби и предприемащи съдебни действия, в случаите, в които са жертви на дискриминация; да повиши осведомеността за правата сред ромските общности; да адресира речта на омразата срещу ромите и престъпленията от омраза чрез мониторинг, докладване и подаване на жалби по отношение на лица, медийни и новинарски платформи, които разпространяват расистко съдържание както офлайн, така и онлайн; да се намали броя на ромите, жертви на дискриминация и се възстанови доверието на общността в институциите чрез подобряване на достъпа до правосъдие.

По програмата през 2023 г. се проведеха 5 обучения. Доброволците се занимаха с изследване и наблюдение на социалните мрежи за публикации на реч на омразата и подготвят случаи за съдебна защита.

Бяха инициирани 5 стратегически съдебни случая, с цел противодействие на дискриминацията в онлайн и оф-лайн пространството.

ПРОЕКТ МАРИО

През 2023 г. екипът на младите юристи, участници в програма Правен инкубатор изпълниха програма за предоставяне на консултации в ромски квартали и провеждане на обучения за активни роми в градовете Дупница, Пещера и Кюстендил. По програмата бяха проведени шест обучения – по две във всяко от населените места, бяха предоставени повече от 100 безплатни

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

консултации в „Подвижна правна лаборатория“ в трите населени места, както и се проведеха информационни кампании, насочени към правата и задълженията на жителите на ромските квартали в трите населени места. Програмата се подкрепи от Minority Rights Group.

МЛАДЕЖКА ПРОГРАМА

СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи с мрежа от младежи-доброволци, които подкрепят нашите дейности и организират собствени инициативи. През 2023 г. младежите участваха в двуседмична международна младежка среща в Португалия, организирана по програма Еразъм с водеща организация European Play Work Association.

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“
www.equaopportunities.eu

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

ПРОЕКТ НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО В БЕДНИ КВАРТАЛИ В СОФИЯ

Организацията участва в изпълнението на този проект с водеща организация Фондация Тръст за социална алтернатива и с финансиране, предоставено от водещата организация.

В рамките на проекта екипът участва в информационна кампания, насочена към начини за намаляване на замърсяването на въздуха в кв. „Факултета“ в София, в организиране на публично събитие в общността, съвместно с партньорите по проекта, извърши анализ на законови разпоредби и мерки за социална подкрепа, които оказват влияние върху емисиите на замърсители от квартал Факултета в София, анализ на разпоредбите за достъп до социални жилища, анализ на нормативната уредба за социално подпомагане за отопление и анализ на общински програми за филтриране на комини и по-чисти отоплителни системи, като разработи препоръки за град София за краткосрочни и дългосрочни мерки, които ще допринесат за намаляване на битовото замърсяване от квартал Факултета.

ПРОЕКТ ПОДОБРЯВАНЕ НА ПОЛОЖЕНИЕТО НА РОМСКИТЕ ДЕЦА В ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ В БЪЛГАРИЯ

Организацията изпълнява този проект с водеща организация Европейски център за правата на ромите с финансовата подкрепа на Фонд Мечтата на Таня.

Основна цел на проекта е да се прегледат и идентифицират ключови пречки както в правната, така и в политическата рамка, които допринасят за свръх-представяне на ромските деца в институции за държавна грижа. В рамките на проекта през 2023 г. екипът разработи научно задание и работни методологии за извършване както на законови, така и на политически прегледи и изследвания на нарушенията на правата на ромски деца и техните семейства в рамките на държавната система за грижи в България. Извърши се теренно изследване, включващо както количествено, така и качествено изследване, включващо съответните заинтересовани страни и ромски общности в предварително избраните населени места в Пловдив, Стара Загора и Монтана. Техническото задание, заедно с изследователските методологии, бяха прегледани и одобрени от Комитета на ръководната група, създаден от Европейския център за правата на ромите. Бяха подготвени обучителни материали и бяха проведени присъствени обучения с теренни изследователи, следвайки методологията, препоръчана за теренните изследвания. Екипът на проекта разработи комуникационна стратегия, която включва ключови цели, етапи, анализ на съответните заинтересовани страни и план за дейности, които да бъдат изпълнени през следващата година. Извърши се и правен анализ на законовата рамка, свързана с настаняване на деца в риск извън семействата им.

Проектът включва и стратегическа съдебна защита, като през 2023 г. бяха идентифицирани два случая, с които правният екип работи.

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu